

AGENDA:

- 29 november: fietsekskursie Matertse Vennen
i.v.m. Sovontellingen
09.00 u. Matertse Brug
- 5-6 december: stootvogeltelling in enkele gebieden
- 12 december: rivierentelling
- 19 december: SOVONDag in Utrecht
- 2-3 januari: kraaientelling
- 9-10 januari: stootvogeltelling
- 16 januari: rivierentelling
- 31 januari: Flevolandekskursie per auto
(6.00 u. Station NS Nijmegen)

DE MOURIK

JAARGANG 7 NUMMER 4

VOGELWERK GROEP RIJK VAN NIJMEGEN EN OMSTREKEN

eur.kanarie	21-3	kast.Neerhem	Valkenburg	1	z	JS
	24-3	kast.Wijlre	Wijlre L.	1	z	JS
wi/3-II	13-4	rijksweg	Nw-Bergen	1	z	FH
	25-4 (26-4)	Kwakkenberg	Nijmegen	1	z	PPvL
	25-4	St. Anna	Venray	1	z	NJNV
	3-5		Grubbenvorst	1	z	AvN

TELLERIJ IS WAARDEVRIJ

Het standpunt van de VWG Utrecht betreffende het afstaan van gegevens aan de overheid is kortzichtig en gevaarlijk, en moet, zeker nu 'het Vogeljaar', een blad dat een centrale rol speelt in de amateuristische vogelstudie in Nederland, maar liefst vier pagina's inruimt voor dit standpunt, bestreden worden. Het artikel van de VWG Utrecht kunt u in 'het Vogeljaar' 29 (5) 1981 nalezen. In het kort komt het hier op neer:

De belangen van de natuurbeschermende overheid lopen niet altijd parallel met de belangen van de natuurbeschermende partikulier. Met de gegevens die de partikulier de overheid levert kan het gebeuren dat de partikulier ontwikkelingen steunt die hij niet wenst. En omgekeerd: de partikulier wordt voor zijn noot verzamelen van gegevens met een onvoldoende natuurbeschermend beleid door de overheid beloond.

(De VWG Utrecht heeft, naar een lid van die vereniging mij mededeelde, de medewerking aan het SOVO-onderzoek gestaakt)

Voor ik wat dieper op de affaire inga, moeten me de volgende losse opmerkingen van het hart:

- het is onjuist om vogeltellers gelijk te stellen met natuurbeschermers (zie ook verderop); het duurbekijkende volkje mist daarentegen niet zelden de bescheidenheid ten opzichte van de natuur, die ik een voorwaarde acht voor natuurbescherming. De vogelaars die hun blikveld verkleind hebben tot dat van een verrekijker, laat ik buiten beschouwing.
- het is absurd om te klagen wanneer men niet beloond wordt voor een werk dat men in vrijheid verricht. Ook belonen is een vrije daad.

Naar aanleiding van de door de VWG Utrecht onder de aandacht gebrachte problematiek het volgende.

De vogeltellerij kan een waardevolle bezigheid zijn. De telgegevens die zij oplevert zijn waardevrij, dat wil zeggen: voor en door wie dan ook, ongeacht de persoon.

Als iemand meent dat hij bij zijn gegevens ook nog persoonlijk gekwetter moet leveren, dan zijn zijn gegevens onbruikbaar, òf hij heeft geen zelfvertrouwen.

Als iemand bang is dat de gegevens die hij verzamelde misbruikt zullen worden, mag hij die voor zich houden (mits hij in vrijheid werkt), maar het valt wel te betreuren als hij dat doet. Natuurlijk, gegevens zullen gebruikt en misbruikt worden; het goed en het kwaad zijn de wereld niet uit. Maar het achterhouden van gegevens, dat wil zeggen de kans op kennisverruiming teniet doen, leidt maar al te snel tot de bekrompen dorpsmentaliteit (ook op wereldschaal) waarin anderen beslissen en zelfs mogen beslissen wat je mag weten, en tot de opbloei van vooroordelen; -die zullen prachtig passen in onze snel reaktionairder wordende maatschappij.

De gegevens die een natuurbeschermers ter beschikking staan zullen, afhankelijk van de positie van een bepaalde natuurbeschermers, op een bepaalde manier geordend en geïnterpreteerd worden, en als dat goed gebeurt waardevrije kennis opleveren. Bij een juiste beoordeling van de ordening en interpretatie blijft degene die ordende en interpreterende buiten beschouwing.

Wanneer het aldus bewerkte materiaal gebruikt wordt om, de wetenschap voorbij, een praktische natuurbeschermende doelstelling te bereiken, dat wil zeggen: politiek te gaan bedrijven, kan de gebruiker beoor-

Voor een artikel over de vogels van het Reichswald wordt gevraagd om gegevens over zeldzame (broed)vogels, zoals sijs, kruisbek, houtsnip, grauwe klauwier, wislewaal, ...

Opsturen alstublieft naar Johan Thissen of de redactie van de Mourik.

*

Wie mee wil doen met de ekstra stootvogeltellingen in Groesbeek, Duffelt en Ooij in december en februari, moet zich opgeven bij de coördinator, Gerard Miskens, telefoon 08896 1767

deeld worden. Naarmate de doelstelling, en daarmee de keuze uit dit materiaal, van die gebruiker sterker afwijkt van die van jezelf, zal de neiging sterker worden om het gebruik van dit materiaal als misbruik te bestempelen.

De betrekkelijkheid van je eigen standpunt, zelfs wanneer je cynisch de absolute milieuvernietiging om je heen ziet, is geen reden om niets te doen, dat is: gewoon door doen met wat je leuk vindt, vogeltjes tellen. De wijze waarop de VWG Utrecht wél iets wil doen getuigt van weinig wetenschappelijk en politiek besef. Van hun wetenschappelijke verantwoordelijkheid hebben ze geen benul, en op politiek terrein vallen ze wat het RIN betreft de verkeerde instantie aan. Het eveneens aangevallen SBB is wel politiek geladen, maar een aanval daarop heeft weinig zin omdat SBB een uitvoerende instantie is. Het wordt bemand door en ontvangt richtlijnen van de overheid, dat is: regering en parlement. Dáár op dient de natuurbescherming zijn aanval te richten. De natuurbescherming dient natuurbeschermend te stemmen en zijn gekozen onaflatend met gegevens en wetenschap te versterken.

PPVL

VAN DE BESTUURSTAFEL

LEDENMUTATIES:

Nieuwe leden: R. Böhmer, Tolsestraat 16, 5363 TL Velp (bij Grave), 08860-3330 /// C. Douwes, Achterdijk 100, 5454 NT St. Hubert, 08859-2069 /// M. Arts, de Quayweg 17, 5445 NP Landhorst, 08859-8696 /// D. Nieuwenburg, Everdrift 24, 5431 LV Cuyk, 08850-15499.

Adreswijzigingen: D. Visser, Leigraaf 132, 6651 GH Druten, 08870-3432 /// G. Limburg, Olijfwilgstraat 96, 6523 KH Nijmegen.

Geschrapte wagens w.b.t. betaling: M. Gruters, Oeffelt /// G. Heynen, Nijmegen /// L. Kalkman, Nijmegen /// M. Kesseler, Heumen, /G. Verkley, Nijmegen.

* Collectief abonnement "Het Vogeljaar", correctie.

In afwijking van de mededeling in het vorige nummer van de Mourik is de abonnementsprijs voor het Vogeljaar in 1982 voor de leden van de vogelwerkgroep f 15,50. Betaling, aanmelding en opzegging geschiedt via onze penningmeester.

fluitier	15-4	Bunderbos	Bunde L.	1 z	LV
	15-4	de Dallen	Meerssen L.	2 z	JC, WC
4-II	1-5	Water-Meerwijk	Berg en Dal	1 z	WH
	1-5	Orüllerberg	Reichswald (D)	1 z	JT
	3-5	de Hamert	Bergem	1 z	BvN
	3-5	-lg. Geysteren	Venray	1 z	BvN
	4-5	Nederrijk	Groesbeek	1 z	FS
tjiftjaf	wi Deest 31-12; Groenlanden 16-1 t/m 24-2; Groen Bergje 8-2; Het Meer 24 + 26-2				
	wi 8-3	tuin bandijk	Deest	1 f	DV
wi/3-I	wi 8-3	Heerenvenweg	Hamert	1 z	He
	wi 9-3	Groenlanden	Ooypolder	1	OH
	13-3	de Krang	Swartbroek L.	2	Heij.
	13-3	Vaeskartelt	L.	1 z	
	16-3	Aldenhof	Nijmegen-z	1 z	FS
	19-3	dorp	Groesbeek	1 z	JT
	23-3	de Hamert	Bergem	1 z	BvN
	23-3	de Bruuk	Groesbeek	3 z + 1r	DV
	23-3	Maas-Waalkan.	Malden	1 z	DV
fitis	23-3	Schinveldse B.	Schinveld L.	1 z	HMe
	28-3	de Bruuk	Groesbeek	1 m T	DV
3-II	28-3	Julianakanaal	Bunde	1 z	VWGM
	29-3	Looierheide	Gennep	1 z	ThW.
	30-3	Heidse Peel	Venray	1 z	BvN
	31-3	Groenlanden	Ooypolder	1 z	BN
	1-4	Heil.Landst.	Groesbeek	1 z	WH
gr.vliegenvanger	26-4	Douvenrade	Heerlen L.	2	FH
	30-4	de Hamert	Bergem	1	He
4-II	1-5	Meezenbroekw.	Heerlen L.	1 z	FH, FS
	1-5	bos	Munstergeleen L.	1 f	LV
	6-5	Oosterh. Bos	Oosterhout	1	RS, FB
	7-5	Lochterbergen	Gennep	1	MR
	8-5	de Belt, Circul van de Ooy		1	PB
	8-5	Hoekse Waard	Ooypolder	2	PB
bonte vliegenv.	23-4	de Hamert	Bergem	1 z	He
	27-4	kasteelpark	Eijsden L.	1	WG
4-II	29-4	Malensbos	Vaals L.	1 f	FH
	30-4	Deurnse Peel	Deurne	1	BvN
	30-4	de Bruuk	Groesbeek	1 sc f	DV
	30-4	Mariapeel	Horst	1 sc	BvN
	1-5	Mariënbosch	Nijmegen	1 sc z	JH
wielewaal	27-4		Nieuw-Moresnet(B)	1 r	PS
	3-5	Caestert	Maastricht L.	1 r	WC
	9-5	de Hamert	Bergem	1 z	He
4-II	9-5	Hatertse Broek	Nijmegen	5 z	WH
	10-5	Grote Siep	Plasmolen	2 z	MR
	11-5	Tongelaar	Beers	2 p	Eilb
	11-5	St. Jansberg	Milsbeek	1 z	HdV
	11-5	Oosterh. Bos	Oosterhout	1 z	R. Sch.
grijs gors	7-3		Neerharen (B)	1 z	VWGM
	14-3	grintgat	Eijsden L.	1	WG
wi/?	1-4	Kaliward	Ooypolder	1 z	DV
	17-4	Wingsens W.	Nijmegen	1	Wv-t
	26-4	uiterwaard	Coijl	1	RR
	11-5	Drutense W.	Leeuwen	2 z	LB
	20-5	Can. Kerkhof	Groesbeek	1 z	FS

bosrietzanger	3-5	spoorlijn	Eys-Wittem L.	1 z	FS, FH	
	6-5	de Hopel	Kerkrade L.	1 z	FS, BC	
	4-II/5-I	9-5 (15-5)	Deurnse Peel	Deurne	1 z	BvN
		13-5	de Bruuk	Groesbeek	1 z	DV
		13-5	Groenlanden	Ooypolder	1 z	RF
	15-5	Orutense W.	Leeuwen	1 z	JB	
	22-5	Thornse Str.	Ooypolder	1 z	PB	
rietzanger	14-4	Halve Galg	Ooypolder	1 z	DV, LL	
	26-4 (5-5)	Oude Waal	Ooypolder	1 z	WH	
4-IJ	30-4	Ooysche Graaf	Ooypolder	1 z	GV, Hag.	
	30-4	Circul	Ooypolder	1 z	RF	
	30-4	grintgat	Eijsden L.	2 z	WG	
	1-5	de Hopel	Kerkrade L.	1 z	Conen	
spotvogel	10-5	Kouwenberg	Cuyk	1 z	HdV	
	10-5	de Dellen	Meerssen L.	1 z	HE, WC	
5-I	10-5	Prikkenis	Voerendaal L.	1 z	FH	
	13-5	de Bruuk	Groesbeek	1 z	DV	
	14-5 (15-5)		Helenaveen	1 z	BvN	
	15-5	Elzenkamp	Beek-N.	1 z	He	
braamsluiper	10-4	spoorlijn	Groesbeek	1 f	JT	
	va 18-4	spoorlijn	Groesbeek	1 z	JT	
4-I	13-4	Groenlanden	Ooypolder	1 z	MR	
	14-4	Bandijk, Kil	van Hurwenen	1 f	DV	
	16-4	stad	Nijmegen	1 z	RF	
	17-4	stadstuin	Heerlen L.	1 z	DW	
	18-4	kerkhof	Meerssen L.	1 z	JC	
	20-4	Kouwenberg	Cuyk	1 z	HdV	
	20-4	stad	Nijmegen	1 z	BN	
	grasmus	13-4	Oude Waal	Ooypolder	2 z	'Drio'.
	13-4	Ooysche Graaf	Ooypolder	2 z	'Drio'.	
4-II	16-4 (23-4)	de Bruuk	Groesbeek	1 z	DV	
	16-4	moestuin	Merkelbeek L.	1 z	HMe	
	19-4	bandijk	Druten	1 z	JH	
	21-4	boomgaard	Berg L.	1 z	WG	
	26-4	het Meer	Ooypolder	1 z	PB	
	26-4	Circul-N.	Ooypolder	1 z	PB	
tuinfluiter	13-4	centrum	Venray	1 z	BvN	
	13-4	de Dellen	Meerssen L.	2 z	HE, WC	
4-II	13-4	Waterval	Ulestraten L.	1 z	JC	
	29-4	Koningsgaard	Berg en Dal	1 z	PPvl	
	30-4	tg. Appeltern	Appeltern	1 z	JB	
	30-4	Deurnse Peel	Deurne	1 z	BvN	
	1-5	Onsterh. Bos	Oosterhout	1 z	RS	
	1-5	Brakkenstein	Nijmegen	1 z	WH	
	zwartkop	wi 20-1	flats	Blerick L.	1	JG
	wi 16-2	Stiftstraat	Molenhoek L.	1 w	KvGorp	
wi/4-I	29-3	Kast Tegelen	Tegelen L.	1 m f	HMa	
	29-3	Bunderbos	Bunde L.	2 z	VWGM	
	31-3	Heil-Landst.	Groesbeek	1 z	WH	
	31-3	Groenlanden	Ooypolder	2 z	BN	
	3-4	St. Jansberg	Milsbeek	2 z	HdV	
	4-4 (6-4)	de Bruuk	Groesbeek	2 z	DV	
	6-4	Lochterbergen	Gennep	1 z	MR	

AKTIVITEITEN

STOOTVOGELTELLINGEN.

Zoals op de laatste jaarvergadering aangekondigd, vindt er nog maar één telling voor ons gehele werkgebied plaats. Deze telling wordt gehouden in het weekend van 9 en 10 januari. Wilt u meedoen en heeft u zich nog niet aangemeld, dan kunt u zich opgeven bij Gerard Muskens, Papenbergseweg 25, Mook. tel. 08896 - 1767. Dit geldt ook voor de extra stootvogeltellingen in de weekenden van 5 en 6 december en die van 6 en 7 februari. Dan zullen alleen de Duffelt, Ooypolder en Groesbeek geteld worden.

RIVIERENTELLINGEN.

De komende data voor deze tellingen zijn: 12 december, 16 januari, 13 februari, 13 maart en 17 april. Deze waterwildtellingen zijn uitermate geschikt voor beginners of hen die zichzelf hiermee willen gelijkschakelen. U bent een hele dag op pad met een ploeg, waarin zeker 1 of 2 ervaren vogelaars zitten, m.a.w. bijna een privé-ekskursie. Voor deze tellingen kunt u zich opgeven (met name automobilisten) bij Herman Meeker, de Steekse Aker 12-25 Nijmegen. tel. 080 - 783301.

KRAAIENTELLINGEN.

Voor deze tellingen uw speciale aandacht. Om niet alleen het aantal te weten te komen, maar ook waar de verzamelplaatsen en slaapplekken zijn, gaan we ons gebied op 2 januari a.s. inventariseren. Coördinator is Dick Visser. (tel. 08870 - 3431, uitsluitend overdag). Met praktische overwegingen is het studiegebied in drieën verdeeld. U kunt zich, het liefst zo spoedig mogelijk, voor deze nieuwe tellingen opgeven voor het gebied ten Z. van de Maas : Rein Römer, tel. 08860 - 3330 ten W. van Nijmegen : Rob Gorissen, 08894 - 14716 ten O. en N. van Nijmegen : Peter Brouwer, 080 - 20618. De inventarisaties vinden plaats van 3 uur 's middags tot een uur na zonsondergang. Vogelervaring is niet vereist, iedereen kan meedoen bij deze ideale gelegenheid om na kerstkrans en kalkoen weer wat vrieslucht op te snuiven.

Voor een zo vlot mogelijk verloop van de tellingen moeten vóór 2 januari al zoveel mogelijk verzamelplaatsen bekend zijn. Bent u in de gelegenheid aan dit voorbereidend werk mee te doen, geef dan even een seintje aan de coördinator. Ook leden die niet meetellen, maar een of meerdere verzamelplaatsen weten, die hieronder niet vermeld zijn, worden verzocht dit door te geven. Tot nuver zijn bekend: St. Hubert, Paesplas Gennep, Schaik, Hatertse broek, Hoge brug Malden, Personenbos, Groene Heuvels, Groenlanden en Bemmelse Waard.

VOGELWERKGROEP LAND VAN CUYK

Zondag 20 december 88-

van 9 tot ca 12.30 uur

Gemeentebossen Mill en St-Hubert (Erika)

Onder leiding van de heer P. Römer

Verzamelen bij Café Restaurant Erika aan de Vanroyse weg - kruising Pastoor Jacobstraat - St.-Hubert.

WERK GROEP LAND VAN GUYK

Onlangs is binnen onze VWG een werkgroep Land van Cuyk opricht. Het initiatief hiertoe is genomen door enkele actieve vogelaars uit deze streek, waar de VWG Rijk van Nijmegen e.o. tot nu toe weinig activiteiten ontplooid. Er is nog geen definitieve coördinator; deze zal op een vergadering van de werkgroep in januari aangesteld worden. Voorlopige coördinator is R. Böhmer uit velp bij Grave.

In de praktijk zal deze werkgroep waarschijnlijk iets anders werken dan de andere werkgroepen. De werkgroep Land van Cuyk zal vrij zelfstandig optreden en een duidelijke eigen identiteit tonen. Het bestuur juicht dit initiatief toe en verwacht, dat er nu meer gegevens over de vogels in het Land van Cuyk bekend zullen worden. Als eerste aanzet hiertoe organiseert de werkgroep excursies voor het Winter- en Trek-vogelproject van SOVON.

Verdere inlichtingen kunnen verkregen worden bij R. Böhmer en R. de Vries (Cuyk).

sprinkhaanrietz.	23-4	de Bruuk	Groesbeek	1 z	DV
	24-4 ^{ev}	grintgat	Eijsden L.	1 z	WG
4-II	30-4 ^{ev}	grintgat	Eijsden l.	2 z	WG
	30-4	Voulwames	Oude L.	1	LV
	30-4	Zijpebeekdal	Rekem (B)	1	PN
	30-4	Groenlanden	Ooypolder	1 z	PB/JH
	30-4	De Bruuk	Groesbeek	3 z	DV
	30-4	Mariapeel	Horst	1 z	BvN
	7-5	de Vorst	Sevenum	1 z	JG
grote karekiet	21-4	Oude Waal	Ooypolder	1 z	BN
	5-5(7-5)	Groenlanden	Ooypolder	1 z	RS(WH)
4-II	8-5	Oude Waal	Ooypolder	2 z	PB
	15-5	Oude Waal	Kekerdom	1 z	WH
	21-5	Ooysche Graaf	Ooypolder	5 z	BN
	26-5	Ooysche Graaf	Ooypolder	6 z	BN
	22-7	De Doort	Echt L.	1 z	WV e.a.
kleine karekiet	14-4(23-4)	Groenl.	Ooypolder	1 z	RF,WH
	26-4	Ooysche Graaf	Ooypolder	1 z	PB
4-II	26-4	slikv.Thull	Schinnen L.	1 z	FS
	30-4		Schin op Geul L.	1 z	JC
	5-5	Groenlanden	Ooypolder	1 z	R.Sch.
	5-5	Millingerw.	Millingen	1 z	RB
	8-5	America	Horst	1	BvN
	11-5	Kouwenberg	Cuyk	1 m T	HdV

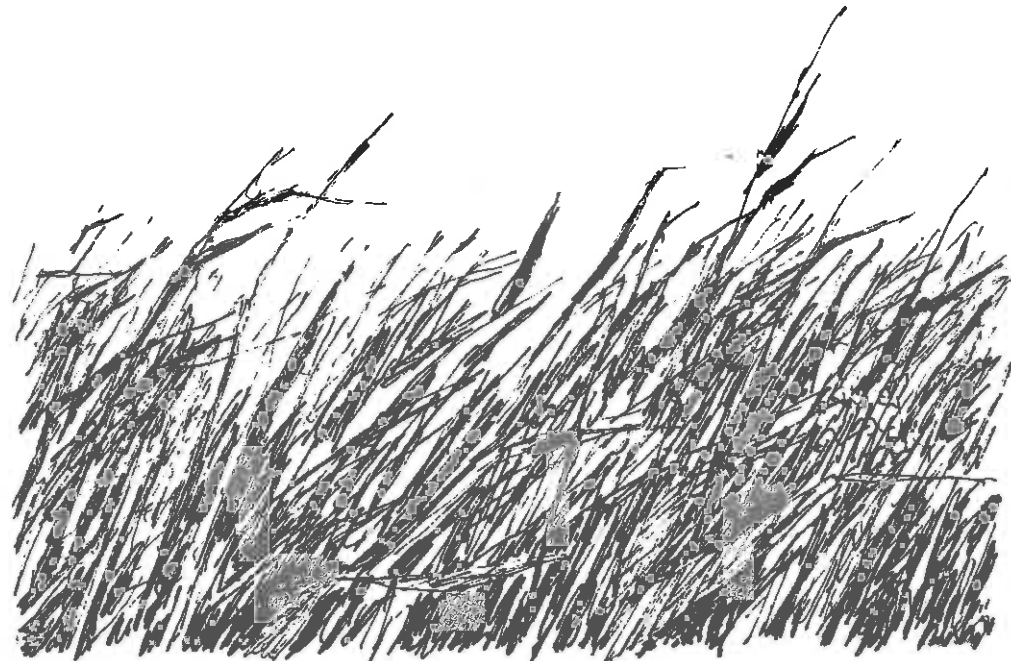
Nestkastonderzoek bij Mill

Gedurende het broedseizoen 1981 hadden wij in de omgeving van Mill in totaal 173 nestkasten hangen, die eens per week gecontroleerd werden. De gebruikte nestkasten werden op een hoogte van $\pm 1,60$ m opgehangen en waren van de volgende types (met de type-indeling volgens „Vogelbescherming“): type 1 (6x6x10, vliegopening 30 mm), type 2 (7x7x15, 28 mm), type 3 (10x10x16, 30 mm), type 4 (9x12x22, 26 mm), type 5 (12x15x25, 30 mm), type 6 (12x15x25, 46 mm), type 7 (10x14x22 met spleet), type 8 (19x12x12, half-open), type 10 (14x17x50, 60 mm), type 11 (20x70x20, 70 mm). De aantallen kasten van elk type waren:

Type:	1	2	3	4	5	6	7	8	10	11	Tot.
Bewoond:	0	2	24	17	37	4	7	0	0	0	91
Onbewoond:	7	17	14	14	12	2	10	4	1	1	82
Geplaatst:	7	19	38	31	49	6	17	4	1	1	173

In 16 van de onbewoonde nestkasten is nog wel een nest gemaakt. Het kleinste kasttype, type 1, blijkt helemaal ongeschikt; de kasten van type 2 zijn ook slecht bezet geweest (alleen bewoond door matkop en winterkoning).

De ligging van de terreinen waarop de nestkasten geplaatst werden is door dubbele arcering aangegeven op de kaartschets. Terrein A is een loofbosje ten noorden van de oude spoorbaan en grenst aan 2 maïsakkers; hierop werden 20 kasten opgehangen. Terrein B is een aan Terrein A grenzend bosje, met eiken en beuken, aan de zuidkant van de oude spoorbaan en begrensd door een gemengd bosje, een weiland en een boerderij; hierop hingen 13 kasten. Terrein C bestaat uit een bosje en geboomte bij de tennisbanen, verder grenzend aan een maïsakker en een erwtenveld (een vogelverschrikkerskanon hierop veroorzaakte veel verstoring); hier stonden 27 kasten. Terrein D ligt ten zuidwesten van de ruïne Kapelhof, en is een gemengd bosje begrensd door weilanden; hierop hingen 22 kasten. Op Terrein E, een eikenhoutwal met Amerikaanse vogelkers langs weiland, maïsakker en bos, hingen 5 kasten. Terrein F bestaat uit dennenbos en hout-

nachtegaal	10-4	Oosterh. Bos	Oosterhout	2 z	R. Sch		
	14-4	defensiekam.	Ijsselsteyn	1	BvN		
	15-4	de Haeselaar	Echt L.	1 z	WV, FS		
	15-4	Groenlanden	Ooypolder	1 z	OH/DV, LL		
	16-4	de Bruuk	Groesbeek	6 z	DV		
	16-4	Groenlanden	Ooypolder	2 z	RF		
	18-4	spoorlijn	Haalen L.	1 z	MB		
blauwborst	5-4	de Bult	Deurne	1	BvN		
	10-4	Groenlanden	Ooypolder	2 z	MR		
	3-II	11-4	Groenlanden	Ooypolder	3 z	OH	
	13-4	de Vilt	Beugen	1 z	HdV		
	17-4	Z. Groenlanden	Ooypolder	1 z	DV		
	26-5	Dorpplein	Budel L.	1 z	FS		
	30-5	Dorpplein	Budel L.	2-3 z	FS e.a.		
zwarte roodst. wi	15-12	Maasbrug	Grubbenvorst	1	Hov.		
	14-1	Ransdalerveld	Voerendaal L.	2 m	Simons		
	3-I	15-3	Weesterstraat	Bunde L.	1 z	VWGM	
	19-3	Bovenste Hof	Merkelbeek L.	1 z	HMe		
	19-3	Bemelerberg	Bemelen L.	1 z	MM		
	23-3	Erlendeich	Duffelt (D)	1 m. f.	DV, B		
	25-3	Meyhorst	Nijmegen-z	1 z	Hag		
	26-3	W&N Brakkens.	Nijmegen	1 z	WH		
	26-3	sf. Groenl.	Ooypolder	1 m	OH		
	27-3	dorp	Groesbeek	1	JT		
	gekr. roodstaart	20-3	Meerssenhove	Meerssen L.	1 p	VWGM	
3-II		1-4 (14-4)	Tournooiveld	Nijmegen	1 z	HdV	
5-4		Lochterbergen	Gonnep	1 z	MR		
10-4		Welten	Hoerlen L.	1 m	DW		
14-4		Looierheide	de Hamert	1 m	He		
14-4		Groenlanden	Ooypolder	1 z	DV		
14-4		Heil.Landst.	Groesbeek	2 z	WH		
paapje	13-4	weiland	Nw. Bergen	1 m	FH		
	14-4	de Heeg	Maastricht L.	1 m	WC		
	3-II	28-4	Neerbeek	Beek L.	1 m	RF	
	30-4	Circul	Ooypolder	3 m	HM		
	30-4	Siberië Lange	H. Maasbree	5	JG		
	1-5	Bergerheide	Bergen	1	MR		
roodhorsttapuit	2-5	de Hamert	Bergen		BvN		
	2-3	de Haeselaar	Echt L.	1 m	RF		
	7-3	Raarhatgensw.	Valkenburg L.	1	JC		
	8-3	de Hamert	Bergen	1 m	He		
	12-3	de Plak	Ooypolder	1 m	st-v		
	15-3	Maasuitersw.	Grave	1 w	HC		
wi/ 2-II	15-3	de Vilt	Oeffelt	1 m	Hd V		
	15-3	Het Meertje	Ooypolder	1 m	WH		
	tapuit	20-3	Bergerheide	Bergen	1	J. Verb.	
		7-4	Maasover	Well	1 m	BvN	
		3-II	9-4	sf. Groenl.	Ooypolder	1	OH
		9-4	Looierh. Hamert	Bergen	1 m	He	
10-4			Heel en Panh. L.	2	Heij.		
12-4		Clauscentr.	Maasbracht L.	1 w	GP		
12-4	Bijlandse W.	Herwen	1 m	B, DV			

wallen grenzend aan weiland; hier hingen 15 kasten. Terrein G bestaat uit een houtwal en gemengd bos langs de Gagelweg en de Schipperdijk en grenst aan weiland; hier waren 16 kasten opgehangen. Terrein H is gemengd bos met oude dennen bij weilanden; hier hingen 6 kasten. Op Terrein I, overwegend jong loofhout en grenzend aan een sparrenbos, hingen 14 kasten, op Terrein J, berkenbos grenzend aan lork en jonge spar, 6 kasten, op Terrein K, eikenbos grenzend aan jonge spar en eikenaanplant, 7 kasten en op Terrein L, hoofdzakelijk begroeid met oude sparren en Amerikaanse vogelkers en lupine op enkele open plekken, 22 kasten.

De aantallen nesten met uitgevlogen jongen alsmede de aantallen uitgevlogen jongen staan vermeld in de volgende tabel.

	koolmees	pimpelmees	zwarte mees	matkop	bonte vliegenv.	totaal
aantal nesten:	46	18	2	1	1	68
aantal jongen:	411	181	19	7	6	624
gemiddelde:	8,9	10,1	9,5			
stand.-deviatie:	1,7	2,3	0,3			

Deze aantallen hebben betrekking op het eerste broedsel. Van de in totaal 18 geconstateerde tweede broedsels zijn slechts uitgevlogen: 25 jonge koolmezen en 7 jonge zwarte mezen.

De aantallen verloren gegane eieren en jongen van de eerste broedsels zijn de volgende.

	koolmees	pimpelmees	winterkoning	grote bonte specht	ringmus	totaal
eieren:	64	54	12	6	1	137
jongen:	26	20	-	-	-	46

Opmerkingen.

1. Nadat het eerste legsel van 3 eieren van de grote bonte specht verdwenen was (vermoedelijk uitgehaald) is er opnieuw een legsel van 3 eieren gekomen, dat eveneens verdween. Opvallend was de nauwkeurige lastenverdeling bij het grote-bonte-spechtenpaar; het mannetje was op het nest van 8.00 uur tot 20.00 uur, het wijfje van 20.00 tot 8.00 uur.

2. In een kast van type 7 had een pimpelmezenpaar een nest met 8 eieren toen een koolmees verscheen en de pimpelmezen na een vechtpartij verjoeg; daarop bouwden de koolmezen bovenop het pimpelmezelegsel een nieuw nest waarin 10 eieren verschenen waaruit 10 jonge koolmezen uitvlogen.

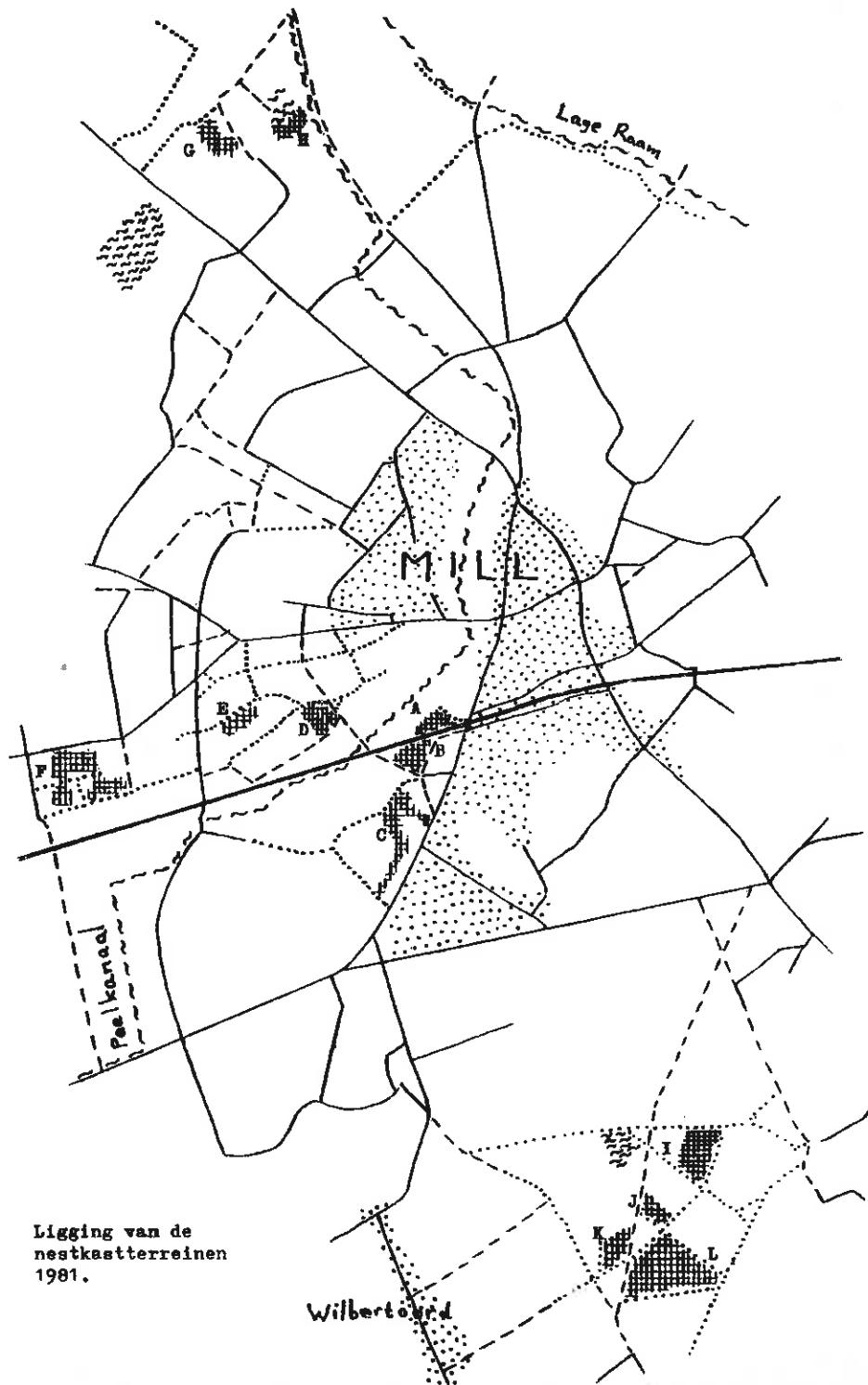
3. Een legsel van een pimpelmees, gelegd met tussespozen van een week, bestond uit 4 miniatuureieren, met afmetingen opvolgend 10,1x7,9 mm, 10x8,9 mm, 9x8,2 mm, 11x7,1 mm (normaal is 15,6x12,0 mm).

4. Nog een bijzondere ervaring: op een legsel van 10 eieren van een paartje pimpelmezen bouwde een winterkoning een nest waarin deze geen eieren legde, maar waarop later een (dezelfde?) pimpelmees weer een nest met 9 eieren had waaruit 8 jongen uitvlogen.

5. We hebben het vermoeden dat nogal wat jongen, vooral van tweede broedsels, omgekomen zijn door het eten van voedsel dat vergiftigd was door onkruidbespuitingen in maïsakkers; zo vonden we bijvoorbeeld een nest met 13 dode jonge pimpelmezen vlak bij een enkele dagen tevoren bespoten maïsveld.

F. Beisiegel
Weth. Lindersstraat 89
5455 GK Wilbertoord

F. van der Crujssen
Wilhelminastraat 11
5451 AR Mill

Ligging van de
nestkatterreinen
1981.

boomleenwerik	10-2	grensw. de Plak	Reichswald (D)	1	OH
	10-2	Waterval	Ulestraten L.	1	VWGM
wi/2-II	17-2	Bruns, Heide	Heerlen L.	7	FS
	1-3	bosw. huis	Reichswald (D)	2 N	WH
	1-3	Boshuizerb.	Venray	4 z	BvN
	4-3	rooierh. Hamert	Bergen	1	He
	5-3	Maldens Vlak	Heumen	1 z	HdV
boerenzwaluw	12-3ev	Geul	Meerssen L.	1	VWGM
	13-3ev	Geuldal	Schin op Geul L.	1	JS
3-II	26-3	sf. Groenl.	Ooypolder	1	OH
	27-3	Heyense Waard	Heyen	4	MR
	28-3	stad	Nijmegen	1 N	RF
	28-3	Millingerw.	Millingen	2	Hag.
	30-3		Millingen	1	BN
	30-3	Deesterwaard	Deest	3	RB
huiszwaluw	18-3	station	Meerssen L.	1	VWGM
	25-3	Geul	Bunde L.	1	LV
4-I	27-3	Plasmolen	Mook		MR
	3-4	Oude Waal, Bisb.	Ooypolder	'enkele'	PB
	4-4	Groenlanden	Ooypolder	1	Hag, GV
	5-4	Thornse str.	Ooypolder	'enkele'	PB
	12-4	Waalbandijk	Beuningen		ww-t
	13-4	Ijsselsteyn	Venray		BvN
oeverzwaluw	1-4	Erlecom	Ooypolder	2	OH/DV, LL
	3-4	Bisonbaai	Ooypolder	5	PB
3-II	3-4	de Hopel	Kerkrade L.	3 N	FS
	4-4	Groenlanden av	Ooypolder	1	Hag, GV
	10-4	grintgat	Eijsden L.	5	FS
	13-4	afgr. Wylerb.	Wyler (D)		He
	13-4	de Hamert	Bergen	2	OR
boompleper	23-3	Zijpebeekdal	Rekem (B) L.	1 z	PN
	30-3	De Haeselaar	Echt L.	1 z	div-
3-II	30-3	Bruns, Heide	Heerlen L.	1 r	FS
	31-3	Hoekse Waard	Ooypolder	1	BN
	3-4		Stevensbeek	1	GM, THW
	6-4	de Hamert	Bergen	7 z	Hoogv.
	6-4	Mulders Kop	Groesbeek	1 z	DV
	6-4	Boshuizerb.	Venray	2 z	BvN
gele kuikstaart	15-3	Deffeltse Raam	Deffelt	1	HdV
	30-3	Deesterwaars	Deest	1	RB
3-II	30-3	de Heeg	Maastricht L.	1 N	WC
	31-3	Boscherveld	Maastricht L.	1 N	WC
	31-3	Heugemerveld	Heugem L.	1	WG
	4-4	Millingerw.	Millingen	1	Hag, GV
	8-4	Gendtse Waard	Gendt	3 m	OH
	9-4	sf. Groenl.	Ooypolder	1	OH
witte kuikstaart	wi	Hommersum 2-1;	Ooyche Graaf 5-1;	Woezik 12-1;	
		Beuningen 15-1;	Nijmegen-c. 20-1;	Can. Coll. 30-1	
	9-2		Elst	1	st-v
wi/2-II	18-2	Zeeland	Leuth	1 T	PB
	24-2	Ooyche Graaf	Ooypolder		'Urio'
	1-3	Ulibusch	Ottersum	8	MR
	8-3	molen	Afferden-MW	2 z	DV
	8-3	Drutense W.	Druten	1	JB
	8-3	Hollandshof	Donsbrüggen (D)	2	DV

kluit	11-4ev	Millingerw.	Kekerdom	1 p	Bn, OH, RB
	30-4	grintgat Ool	Herten L.	1 f	FS
2-II	16-5	Dreumelse W.	Dreumel	4	B
	26-5	Millingerw.	Kekerdom	4	WH
	6-6	Millingerw.	Kekerdom	4 p	UH
kemphaan	wi	Holl. Broek 6-1, 16-1; Doypolder 5	urn. periode		
		5 t/m 22-1			
2-I	wi	7-2 Kolenbranderb.	Millingen	13	UH
		21-2 Deesterwaard	Deest	4	RB
		28-2 Ooysche Graaf	Doypolder	6	OH
		7-3 Grote Gat	Haelen L.	2 m(juv)	v.To.
		10-3 de Brandt	Stevensweert L.	1m(ad)2w	v.To.
		23-3 de Hetter	Emmerik (D)	1 m(juv)	DV
		24-3 Erlecomse W.	Doypolder	1	UH
		27-3 kleiputten	Leuth	15	OH
zwarte stern	13-4	Megense Ham	Appeltern	5	B
	14-4	Kaliwaal	Doypolder	2	WH, RF
	14-4	Oude Waal	Doypolder	2	WH/RF/OH
4-I	16-4(17-4)	Vlietberg	Doypolder	3	PB/RF(OV)
		21-4 Ooysche Graaf	Doypolder	2	RB
		28-4 grintgat	Eijsden L.	1	WG
		30-4 de Brandt	Stevensweert L.	2	FS
		30-4 grintgat	Eijsden L.	21	WG
visdief	13-4ev	Millingerw.	Doypolder	'enkele'	OH(LvdL)
	14-4	Kaliwaal	Doypolder	1	DV/WH, RF
4-I	14-4	het Meer	Perringen	1	PB
	21-4		Doypolder	5	RB
	23-4	Kaliwaal	Leeuwen	2	B
	15-5	Maas, Steijl	Tegelen L.	1 I	HMa
	26-5	Dorplein	Budel L.	1 I	FS
tortelduif	16-4ev	de Bruuk	Groesbeek	3 k	DV(JT)
	17-4	Groenlanden	Doypolder	1 k	DV, JB, OH
4-II	22-4	rud. terrein	Nieuwenhagen L.	1 NW	FS
	26-4	de Dellen	Meerssen L.	1 k	LV, JC
	27-4		Venray	1 k	BvN
	30-4	de Bruuk	Groesbeek	5 k	DV
	1-5	Heil, Landst.	Groesbeek	1 N	WH
koekoek	7-4	Waterval	Ulestraten L.	1 r	JC
	10-4	Zieversbeek	Vaals L.	1 r	FH
4-I	14-4	Freudenbeek	Reichswald (D)	1 r	G, MG,
	16-4	Erlecomse Dam	Doypolder	1 r	HM, RKw.
	26-4	de Aspert	Bergharen	1 r	B
	26-4	Heeswijk	Cuyk	1 r	HdV
	26-4	Oude Waal eo	Doypolder	1 r	WH/RB
	26-4	Jonkerbos	Nijmegen	1 r	'Orio'
gierzwaluw	15-4	kerk	Tegelen L.	'enkele'	an.
	17-4	centrum	Groesbeek	3	AT
4-II	26-4	Oude Waal	Doypolder	1	RB
	27-4	Oude Waal	Doypolder	2	OH/Hag, GV
	27-4	op 10 plaatsen in Zuid Limburg			div.
	28-4	Canisius-coll.	Nijmegen	1	PB
	30-4	stad	Nijmegen	'tientall'	WH

Turkse tortels in Nijmegen

Verzoek aan alle Nijmeegse leden van de VVG en anderen om mee te werken aan de inventarisatie van de turkse tortel in de winter 81-82 in Nijmegen. Dit is een verzoek aan allen, omdat iedereen deze vogel kent en omdat deze erg gemakkelijk (weinig tijd en moeite) te inventariseren is.

De turkse tortel is een vogel die in de loop van deze eeuw zijn verspreidingsgebied vanuit Turkije over de Balkan naar noordwesteuropa heeft uitgebreid. Nijmegen werd rond 1960 bereikt.

Ik herinner me hoe ik op de hoek Javastraat-Archipelstraat stond en mijn eerste turkse tortel zag: het schokje van de zeldzaamheid. Zeer snel namen de aantallen en de broedgevallen toe en in de inventarisatieperiode voor de avifauna Grote Rivieren (1972-1975) broedden er in Nijmegen 1463 paren: in talrijkheid de vijfde soort van de stad. RF sindsdien het aantal nog is toegenomen is niet bekend. Eensmie is bekend in welke mate het aantal in de loop van het jaar schommelt. Turkse tortels krijgen meermaals twee jongen per jaar en er sterven oude en jonge. Deze soort lijkt nogal honkvast, maar vooral jonge vogels kunnen zich ver (honderden kilometers) van hun geboortegrond verwijderen. In de winter zijn soms grote concentraties van turkse tortels te vinden bij bijvoorbeeld graanopslagplaatsen. Waar komen die vogels vandaan?

Buiten de broedtijd (die erg lang kan zijn: soms al vanaf februari en nog in september) verzamelen turkse tortels zich vaak op gemeenschappelijke slaapplaatsen die zich vooral in bomen bevinden, maar soms ook in struiken, muurbegroeiing, onder daken en gesloten ruimtes, bijna steeds op hoogtes boven de twee meter. De keuze van een slaapplaats blijkt af te hangen van de warmtehuishouding op die bepaalde plaats.

De warmtehuishouding wordt beïnvloed door bijvoorbeeld de vorm van een boom of van bomen, de dichtheid van het bladerdek, de nabijheid van gebouwen die voor beschutting kunnen zorgen. Verderin van de warmtehuishouding in de loop van het winterseizoen kan er toe leiden dat de vogels een andere slaapplaats zoeken. Veranderingen kunnen bijvoorbeeld zijn: bladafval in de herfst; maar ook de loop van een burg kan een belangrijke invloed op de warmtehuishouding hebben. (Die sloop zelf blijkt niet van belang; turkse tortels verdragen gemakkelijk "storingen" van deze aarde, zoals verkeersdrukke en kunstlicht).

Overal in Nijmegen zijn in de loop van de winter grotere en kleinere slaapkonzentraties te vinden. De avifauna Grote Rivieren vermeldt voor de winters 1974 en 1975 800-1000 turkse tortels op een slaapplaats in het Jonkerbos. In de winter 78-79 telde ik op het kruispunt St. Annastraat-Slot, de Bruineweg elke avond enkele honderden turkse tortels, die zich daar "voorverzamelden" alvorens op Heyendaal/Berchmanianum te gaan slapen. Ook nam ik toevallig kleinere slaapgroepen in de stad waar, bijvoorbeeld 60 exx in een tuin aan de Museum Kamstraat, meer dan 70 exx tussen Wilhelminasingel en Waldeck Byrmontsingel.

De slaapgroep van Heyendaal/Berchmanianum heb ik soms een beetje in de gaten gehouden. Ik woonde daar vlakbij en kon een onbekend percentage van de hele slaapgroep langs mijn raam naar de voorverzamelplaats zien vliegen. Deze waarnemingen vindt u hieronder in schema.

	14.30	14.45	15.00	15.15	15.30	15.45	16.00	16.15	16.30	16.45	17.00	17.15	17.30	17.45	18.00	18.15	18.30	18.45	19.00			
78 11 16							3	16	-	4									?	?	?	?
78 11 17			2	3	1	30	28	11	4										?	?	?	?
78 11 22							15	16											16.35	?	?	1/1
78 11 24							14	14	2	2									16.29	?	?	1/1
78 11 29							31	50	69	12	4								16.47	?	?	-
78 12 03					6	74	58	11	4										16.40	?	?	1/4
78 12 17			2	11	26	76	35	1	21										16.35	?	-	wist
78 12 19							83	18	2										16.46	-5°	NO	-
78 12 24					70	<20	15												16.01	1°	ZO	1/1
79 01 01					25	29	30	57	2										16.57	-8°	W	-
79 01 03					7	7	24	20	9										16.53	-2°	-	3/4
79 01 18							7	18	27	11	4	1							17.14	-4°	O	-
79 01 19							16	63	35	13	4								17.17	-1°	O	-
79 01 21					5	8	10	21	9	4									17.03	-2°	O	1/1
79 01 24							29	14	18	20									(na 17.05)	1°	-	3/4
79 02 18										2	9	2							17.59	-4°	-	1/1
79 03 17													1	1	1	1	1		(na 18.45)	7°	-	1/1
79 03 24															1	1			19.09	6°	ZO	-

1) om ± 15.40 v reeds 120 exx voorverzameid

2) ijzellaag

3) sneeuw tot 15.00 u

Verzamelen-
tijden
aan
om
Temperatuur
Wind
Bewolking

Er valt niet zo heel veel te leren uit dit schema. Ondanks het geringe aantal waarnemingen na januari lijkt het wel duidelijk dat na half februari niet veel turkse tortels meer samen slapen. Het tijdstip waarop de vogels naar de slaappleaats gaan lijkt zeker beïnvloed door het tijdstip van zonsopgang. Andere factoren (Baur Handbuch noemt bijvoorbeeld de temperatuur: op koude plaatsen zoeken de turkse tortels de slaappleaats soms al vanaf 14.00 uur op) worden uit dit schema niet zo duidelijk.

Als het lukt om vast te stellen hoeveel turkse tortels er deze winter in nijmegen zijn, dan kan met de broedgegevens uit 72-75 erbij waarschijnlijk nog niet veel gezegd worden over een eventuele aantalsverandering. Daarvoor zijn meer tellingen nodig. Een wintertelling volgend jaar is waarschijnlijk gemakkelijk te herhalen. Maar al zoekend naar het precieze aantal turkse tortels in de winter in nijmegen zullen wel al veel gegevens verzameld kunnen worden over het wintergedrag van de turkse tortel: hoe zien de slaappleaatsen er uit? Welke zijn favoriet? Hoe zijn die verdeeld over de stad? Hoe laat gaan turkse tortels slapen? Blijft het aantal slaappleaatsen en vogels de hele winter gelijk? Op sommige van dit soort vragen zal na de eerste wintertelling geantwoord kunnen worden. Voor andere vragen zijn meer

scholekster	wi	Waal: 12-1, 13-1, 10-2; Maas: 12-1			
		19-2	Erlecomse W. Ooypolder	?	wu-t
wi/2-1		20-2	Kaliwaal Ooypolder	2	Th.Ja.
		20-2	Bijland Lobith	4	RB
		22-2	Erlecomse W. Ooypolder	4	PB, OH
		72-2	Kaliwaal Leeuwen	17	RB
grutto		16-2	Kil v. Hurwenen Hurwenen	2	BvN
		18-2	Kil v. Hurwenen Hurwenen	14	BvN
2-II		19-2	de Brandt Stevensweert L.	1	FS
		23-2	Salmorth Kleef (D)	1	G. MÜ
		23-2	Bijlandse W. Herwen	2	B
		24-2	Afferd. Waard Afferden-MW	2	RB
		24-2	Zeeland Leuth	1 b	'Orio'
		24-2	Gendtse W. Gendt	25	PPvL
tureluur	wi	Ooypolder 13-1			
		7-3	Erlecomse W. Ooypolder	2	'Orio'
3-I		7-3	de Sneppen Roermond L.	1	v. To.
		10-3	de Hamert Bergen	1 f	R. Sch.
		10-3	de Brandt Stevensweert L.	2	FS
		11-3	Bemm. Buitenv. Bommel	2	OH
		12-3	Kaliwaal Ooypolder	1	st-v
		13-3	Gouverneurse p. Ochten	5	RB
kleine plevier	23-3ev	grintgat Itteren L.	4 f	JC	
	24-3(1-4)	Erlecomse W. Ooypolder	1 b	OH(DV)	
3-II	26-3	Beatrixhaven Maastricht l	1	VWGM	
	1-4	Kaliwaal Ooypolder	1 b	DV	
	4-4	Waal uiterw. Ooypolder	7	WH/GV	
	5-4	Wylersmeer Beek	2	PB	
	9-4	steenf. Groenl. Ooypolder	1	OH	
	10-4	Niers Utersum	1	H. Eykm	
bontbekplevier	13-3ev	grintgat Eysden l.	1	WG	
	19-3ev	grintgat Eysden l	6	WG	
	24-3	strag Kaliw. Ooypolder	?	OH	
	25-3(26-3)	Millingerw. Kekerdom	1	GB/PPvL	
	31-3	Bisonbaai Ooypolder	1	BN	
	25-5	sf. Groenl. Ooypolder	1	'Orio'	
	6-6	Millingerw. Kekerdom	1 p	OH	
goudplevier	9-2	Grintgat Itteren l	1 0	VWGM	
	10-2	zender Donsbrüggen (D)	1	DV	
wi/2-11	10-2	Kranenbroek Kranenburg (D)	14	JT	
	16-2	Liendense W. Batenburg	2	wu-t	
	20-2	Kaliwaal Ooypolder	24	Hag, Ve.	
	22-2	Kaliwaal Leeuwen	1	RB	
	72-2	Appelternse V. Appeltern	?	DV	
houtsnip	wi	Bergerheide 6-1; Nederrijk 11-1; Groenlanden 28-1; Reichswald 24-2			
	9-3(13-3)	Groenlanden Ooypolder	1	OH	
wi/2-11	15-3	centrum Boxmeer	1 f	J. Post	
	24-3	kleiputten Leuth	1 f	OH	
	24-3	Oosterh. bos Oosterhout	1	f. Bl.	
	15-4	Bunderbos Bunde l.	1	VWGM	
	1-5	Water-Meerw. Berg en Dal	1 f	WH	
	21-5	Quin Afferden-l.	1	MR	
	30-5	Bruns. Heide Heerlen l.	1	RF, FS	

wespendief	6-4	slikv.Thull	Schinnen L.	1 N	FS
	8-4	Schurenberg	Hoensbroek L.	1 N	DW
4-II	11-4	Groenlanden	Ooypolder	1	BN
	11-4	Millingerw.	Ooypolder	4 T	RB
	11-4	Bredeweg	Borgharen	1 NND	DV
	11-4		Ooypolder	10 T	HM
	4-5	Hettsteeg	Kranenburg(D)	1	PB
boomvalk	20-3	Weurtse Veld	Weurt	1	RB
	23-3	Rijksweg	Beek-N.	1	Th.Janssen
3-I	28-3	Dubbroek	Maasbree L.	1 ND	JG
	2-4	Lochterbergen	Gennep	1 N	MR
	4-4		Dh� en Laak L.	1	RF
	5-4	Rijksweg	Klaef (D)	1 N	JT
	10-4	Oude Waal	Ooypolder	1 T	PB
	10-4	Oosterh. Bos	Oosterhout	1	R.Schuurkes
kwartelkoning	8-5	Bemm. Buitenv.	Bemmel	1 r	BvN
	16-5ev	Bisonbaai	Ooypolder	2 r	M.Bolten/div.
4-I	17-5	Afferd, Waard	Afferden-MW	1 r	LB
	23-5	Drutense Waard	Laeuwen	1 r	LB
	23-5	Draumelse W.	Draumel	2 r	LB
	8-7	Meinweg	Herkenbosch L.	7 r	HG
waterral	wi 15-2	Groenlanden	Ooypolder	1	OH
	6-3	Groenlanden	Ooypolder	1	OM
wi/3-I	26-3(20-4)	Z. Groenlanden	Ooypolder	3 r	H
	27-3	de Refter	Beek	1	v.Eck
	12-4		Daffelt	1	uw-t
	27-4	de Vilt	Beugen	1 r	MR
	23-5	slikv.Thull	Schinnen L.	1 r	FS
	6-6	Koelbroek	Vanlo L.	1 r	Hoogveld
kraanvogel	diverse waarnemingen	in jan. febr.	Zuid-Limburg		
	15-3	Bergerheide	Bergen	+ 100 p	MR
	+ 15-3	Zwarte Koe	Ransdaal L.	Eientall.	Wouters
wi/3-I	18-3	dorp	Bunde L.	155 NW	VWGM
	18-3	centrum	Meerssen L.	120 T	VWGM
	20-3	Oude Waal	Ooypolder	6 O	PB
	22-3	Bergerheide	Bergen	50 p	MR, OV
	22-3ev	Wellsche Meer	Bergen	78 p	id (He)
	22-3 A	Weezenhof	Nijmegen-Z	25-50 T	DV
	22-3 A	Hamert	Bergen	3p	He

tellingen nodig, waarmee dan ook vragen beantwoord kunnen worden zoals: hoe honkvast zijn turkse tortels? Zoeken ze in de winter de stad op: of ontvluchten ze die juist? Welke wintereisen stellen ze?

Wat heeft de winterse stad de turkse tortel -en trouwens ook andere soorten- te bieden? IK vind dat heel boeiend: wat betekent het stedelijk milieu voor vogels - en dan niet voor zo'n stedelijke zeldzaamheid als de fluitier of de draaihals, maar juist voor talrijke soorten, zelfs de soepend en de verwilderde duif.

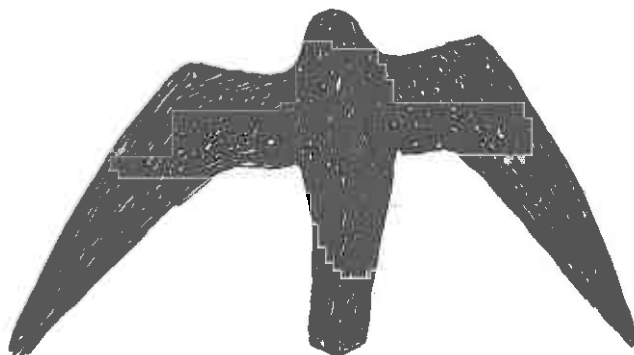
In de hoop dat u allen meedoet vraag ik u om: tussen half november 1981 en half februari 1982 in een onmiddellijk en desnoods wat wijdere omgeving uit te kijken naar slaapkonsentraties in Nijmegen van turkse tortels en indien u die opmerkt het aantal exx. te tellen en plaats, aantal en waarneemdatum aan mij door te geven.

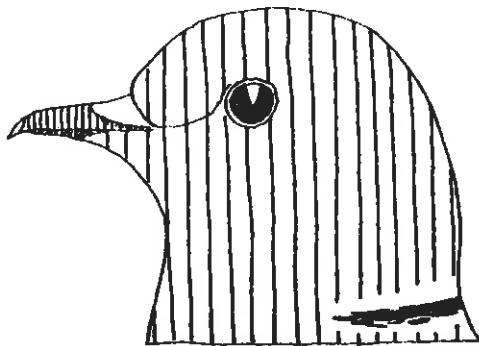
U zult begrijpen dat alle bijkomende inlichtingen zeer welkom zijn. Aandacht voor de richting waarin de turkse tortels in de namiddag vliegen en enkele korte wandelingen bij u in de buurt gedurende deze periode tegen tortelslapenstijd zullen voldoende zijn om de gewenste gegevens te verzamelen.

Dat het lukt om heel Nijmegen te inventariseren is niet zeker. Op het bijgaand kaartje ziet u waar de Nijmeegse leden van onze werkgroep ongeveer wonen. Heel het midden-zuid gedeelte en het noordwest deel zijn "slecht bezet". Op dit kaartje is Nijmegen verdeeld in 106 gebieden plus een, een verdeling die indertijd gemaakt is door Braster, Reynen en mij ten dienste van een voorgenomen avifauna van Nijmegen. Lindenholt (107, 108) heb ik nu toegevoegd. Sommige van deze 108 gebieden zijn zo overzichtelijk dat de inventarisatie bijna nihil is, andere kosten een wandelingetje.

Wilt u, als u meehelpt, mij v or 1 december berichten welk gebied (liefst meer dan een) u gaat bekijken of al bekijkt. U krijgt dan van mij v or 15 december de precieze begrenzing van uw onderzoeksterrein.

Pieter-Paul van Laake, Staringstraat 41, Nijmegen.
telefoon: 080-280065 (soms duurt het lang voor er opgenomen wordt. Als ik niet thuis ben, gaarne naam en telefoonnummer achterlaten).

SOORTENTABEL A. Algemene soorten.

De vijf waarnemingen in het Rijk van Nijmegen plus Noord-Limburg en de eerste twee waarnemingen uit overig Limburg (aangegeven met L.).

soort	datum	gebied	plaats	aantal	waarnemers	
ooievaar	wi. 5+16-1	Maasveld	Bergen	2	Verburgh	
	12-4	Maas	Maashees	1	ww-t	
	12-4	grintgat	Eijsden L.	3 T	WG	
	17-4	Erlecomse W.	Ooypolder	2 T	A. Vink	
	30-4	Canad.Kerkh.	Groesbeek	1 f/T	BT	
	1-5		Berg en Terb.L	2 T	PN	
zomertaling	3-5	Pompweg	Ubbergen	1 T	T. Lemaire	
	1-6	Maasheggen	Afferden-L.	2	H. Eykmans	
	4-3	de Bulten	Maasbree	1 m	JG	
	8-3	put Büchner	Ooypolder	2 p	PB	
3-I	10-3	Turfkoelen	Vlodrop L.	2 p	Lenden	
	11-3	Hoekgraaf	Bergheren	2m+5w	DV	
	11-3	grintgat	Eijsden l.	1m+2w	WG	
	15-3	Oude Maas	Megen	1 m	RG	
	15-3	Groenlanden	Ooypolder	1 m	WH	
	15-3	Kekerdonse W.	Ooypolder	1 p	OH	
	15-3	Erpenwaal	Heumen	2	ww-t	
	visarend	2-4	Chatelainpl.	Pey L.	1 NG	PV, WV
9-4		grintgat	Eijsden l.	1	WG	
4-I		de Hamert	Bergen	1	J. Cuypers	
14-4		Nederrijk	Groesbeek	1 (+vis)	WH	
14-4		Ooysche Graaf	Ooypolder	1 NNG	DV	
5-5		Kaliwaal	Ooypolder	1 (xbuiz.)	JH	
rode wouw	9-2ev.	Uns Erf	Berg en Dal	1 jagend	FS (div.)	
	6-3	Ransdalerfeld	Wijlre l.	4 7	Simons	
	7-3	het Meer	Ooypolder	1	'Oriolus'	
	7-3	Luchthaven	Beek l.	1 U	VWGM	
	10-3	de Hamert	Bergen	3 ad, 1 j	R. Schuurkes	
wi/3-I	13-3	Bergerheide	Bergen	1	J. Verburgh	
	16-3	het Meer	Ooypolder	1	'Oriolus'	
	zwarte wouw	27-3	Ransdalerfeld	Wijlre l.	1 O	Simons
		28-3	Vrakelberg	Ubachsberg l.	1 W	Simons
		3-II	Wylersberg	Ooek	1	WH
	3-II	26-5	Heerenwaard	Afferden l.	1	H. Eykmans
5-6		Groenlanden	Ooypolder	1	OH	
11-6		Grootstal	Nijmegen	1	W. vd. Zande	
bruine kiek		13-3	Heyen	Gennep	1 m	MR
	26-3	Groenlanden	Ooypolder	1m(ad)	OH	
wi/3-II	28-3	Groenlanden	Ooypolder	1m(juv)	W. Hagemeyer	
	29-3ev	Groenlanden	Ooypolder	1 p	RB (div)	
	29-3	grintgaten	Itteren-Neerh. Llf	(art)	VWGM	
	2-4	Bunderbos	Bunde l.	1 m W	VWGM	
	6-4	de Hamert	Bergen	1 w jag.		

VOORJAARSFENOLOGIE 1980

deel 1

Vanwege het grote aantal waarnemingen per werkgebied is enigszins afgeweken van de tot dusver gebruikte weergave van de resultaten. In dit eerste deel treft u alleen de tabel aan van de eerste waarnemingen per soort. Van het Rijk van Nijmegen en Noord-Limburg zijn dit de eerste 5 waarnemingen, van overig Limburg de eerste 2 waarnemingen ter vergelijking. Wie ook de volgende waarnemingen van Limburg wil weten raden we aan om de komende nummers van 'In vogelvlucht', het verenigingsorgaan van de VSG Limburg in de gaten te houden, waar een aangepaste versie van dit fenologie-verhaal in zal worden gepubliceerd. 'In vogelvlucht' is aanwezig in het archief bij Pieter Brouwer.

Het bij de hierbij gepubliceerde tabel behorende verhaal gelieve u aan te treffen in de volgende Mourik, mogelijk zelfs Mouriken, want het belooft tamelijk omvangrijk te worden. In het vervolgverhaal zullen ook nog enkele minder algemene soorten aan de orde komen.

VERKLARING VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN e.d.:

Onder de soortnaam staat aangegeven de gemiddelde eerste terugkomst -periode volgens J.E. Sluimers, prisma-vogelgids. De afkorting wi voor de datum betekent dat er winterwaarnemingen zijn van de betreffende soort uit de winter van 1979/80.

In de 5e kolom onder het aantal staat soms de trekrichting aangegeven, is die niet vermeld dan staat er een T. De f staat voor fourageren, de w voor wijfje en de rest wijst zich vanzelf.

DL WAARNEMERS

De mensen die lijsten hebben ingestuurd zijn (voor het Rijk van Nijmegen en Noord-Limburg) met gebruikte initialen de volgende:

BvN-Boena van Noorden	FS -Freak Snel
BN -Bart Nolet	JT -J.enB.Thissen
MR -Maria Reynders	PB -Peter Brouwer
WH,JH-W.enJ.Helmer	DV -Dick Visser
RB -Rob Bouwman	HdV-Henk de Vries
RG -Rob Gorissen	JB, LB-J.enL. vd.Bergh-v.Leeuwen
He -Fam.Hermens-Erdkamp	* fam.Egelmeers-Tax

Alle inzenders alvast onze hartelijke dank. Dit geldt natuurlijk ook voor P.Brouwer voor de overige archiefwaarnemingen en voor de mensen die in zuidelijk Limburg hebben meegewerkt.

Dick Visser

Ganzen trek en het weer

De ganzen trek zoals die in december 1980 plaatsvond was zo plotseling ingezet en zo groots dat het mij ertoe aanzette om eens te gaan bekijken welke meteorologische grootheden de ganzen ertoe beweegt om te gaan trekken.

Het zou mooi geweest zijn als ik de weergegevens zou hebben gehad van de plaats van vertrek, het noorden van de DDR. Deze gegevens zijn echter moeilijk te verkrijgen en daarom heb ik het met de gegevens van het KNMI van de Bilt moeten doen.

De vraagstelling luidt: -Door welke meteorologische grootheden wordt de ganzen trek het meest bepaald?
-Wat is het unieke van de weersituatie van 1980 en het daarop gevolgde trekgedrag?

NAJAARSTREKGEDRAG

De kolganzen die in de winter in Nederland overwinteren, zijn afkomstig uit het noordoosten van de U.S.S.R. (de Baltische zee-Noordzee groep). Deze ganzen verzamelen zich na het broeden in grote groepen in de buurt van hun broedgebied, waarvandaan ze zich gedurende de maand september in ZW richting verplaatsen. In oktober bereiken ze dan het noorden van de DDR. Van hieruit vertrekken ze dan weer in december naar hun winterkwartieren in Nederland, België, Engeland en Wales.

De rietganzen (*Anser fabalis rossicus*), die we in Nederland aantreffen, broeden oostelijker dan de kolganzen, in het noorden van de U.S.S.R. De trekroute is echter ruwweg hetzelfde. Voorverzameling vindt, net zoals bij de kolganzen het geval is, in het noorden van Europa plaats.

WAARGENOMEN GANZEN IN HET RIJK VAN NIJMEGEN

De ganzen groepen die we hier bij aankomst aantreffen zijn vooral kolgans en rietgans. Het grootste deel bestaat echter uit rietganzen (80%). Om een indruk te krijgen van het Najaarstrekverloop van de ganzen in de jaren 1978, '79 en '80 zijn in de grafieken 1, 2 en 3 voor elk jaar de arriverende/passerende aantallen tegen de datum uitgezet. Deze grafieken zijn samengesteld uit de waarnemingen van vogelaars van de VVG-Nijmegen. De aantallen zijn verre van nauwkeurig en zijn daarom alleen maar bedoeld om een indruk te krijgen. Het is ook de bedoeling dat slechts de eerste aankomstdatum naar voren komt.

Met name bij grafiek 1 van 1978 moet men verder niet teveel aandacht schenken aan de data na 10 december omdat deze zeer onnauwkeurig zijn tengevolge van het feit dat reeds lang aanwezige ganzen weer worden geteld en vanwege het feit dat de aandacht van de vogelaars verslapt wat betreft ganzen, omdat de eerste toch al gezien zijn. (In de grafieken is dit aangegeven met: ?).

Uit de aantallen die geregistreerd werden en ook uit de grafieken kan worden geconcludeerd dat de aankomst in de jaren 1978 en 1979 een 'binnendruppelend' karakter had (met name in '79). In 1980 echter verliep de aankomst stormachtig.

VERGELIJKING MET METEOROLOGISCHE GROOTHEDEN

Om de belangrijkste trekdata te kunnen vergelijken met het weer heb ik gebruik gemaakt van maandelijkse overzichten ter vergelijking van het KNMI van december 1978, '79 en '80.

Hierin komen de volgende meteorologische grootheden voor n.l.: luchtdruk, temperatuur, hoeveelheid neerslag, onweersdagen, relatieve vochtigheid, globale straling, zonneschijn, bewolking, windrichting

en windsnelheid. Deze zijn alle gebruikt.

In deze overzichten zijn voor al deze grootheden grafieken uitgezet tegen de datum. Deze grafieken heb ik stuk voor stuk vergeleken met het trekverloop. Zeer snel bleek dat luchtdruk en temperatuur een belangrijke rol moeten spelen en de andere grootheden een kleinere rol of totaal geen. Luchtdruk en temp. heb ik daarom in de grafieken 1, 2 en 3 uitgezet en in tabel 1 zijn de andere gegevens verwerkt. In deze tabel zijn ook de data voor en na de belangrijkste trekdata opgenomen. De belangrijkste trekdata zijn onderstreept.

Zoals al in de inleiding ter sprake is gekomen moeten we er rekening mee houden dat dit weersgegevens zijn uit de Bilt en niet uit het noorden van de DDR, oftewel de plaats van vertrek.

Maar aangezien het over het algemeen zo is, dat de drukgebieden zich van West naar Oost verplaatsen (en voor zover ik heb kunnen nagaan geldt dat ook voor de data waarop dit artikelje betrekking heeft), neem ik aan dat enkele tijd later dan in Nederland het weerbeeld op de plaats van vertrek van de ganzen ruwweg hetzelfde is.

A. VERGELIJKING MET DE LUCHTDRIJK

Uit de grafieken valt te concluderen dat de aankomst van de ganzen in de buurt van een minimum (=lage drukgebied) ligt en dan meestal nog vlak na een minimum.

Voor 1978 zien we dat tweemaal na een minimum enkele 100-en ganzen aankomen. Zoals eerder (zie: waargenomen ganzen in Het Rijk van Nijmegen) moet ik er nogmaals op wijzen dat aan de tweede belangrijkste aankomstdatum niet veel waarde moet worden gehecht. In 1979 zien we dat er eerst een gering aantal ganzen komt tijdens een periode met een geleidelijke luchtdrukdaling, in tegenstelling tot 1978 en 1980.

Vlak na het lage drukgebied komen er echter weer wat meer ganzen. Doch ook weer slechts enkele tientallen.

In 1980 volgt er op een sterke daling van de luchtdruk eerst al weer een sterke stijging van de luchtdruk, voordat er ineens 1000-en ganzen gaan trekken. Het is bekend dat er trek plaatsvindt in zuidelijke richting tussen een hoog en een laag drukgebied en wel op de volgende wijze: in het westen ligt het hoge en in het oosten het lage drukgebied.

Uit de grafieken valt op te maken dat ze hier arriveren als het lage drukgebied net voorbij is. Aangezien drukgebieden zich meestal van west naar oost verplaatsen, zoals al eerder verteld, kan men concluderen dat de ganzen voortrekken als ze een sterke daling van de luchtdruk bemerken. Ze vliegen dan het lage drukgebied ongeveer tegemoet en komen op de bestemming aan als de druk alweer flink is gestegen en de invloeden van het lage drukgebied alweer bijna voorbij zijn (Deze invloeden bestaan uit een toenemende bewolking bij Z wind voordat het lage drukgebied is gearriveerd. Als het gebied in de buurt komt wordt dit door regen, sneeuw evt., gevolgd, de wind draait naar ZW. Als het drukgebied net is gepasseerd houdt het op met regenen of sneeuwen en klaart het even op. Hierna volgen er meestal snel buien, vooral later met sneeuw. Tijdens de buienperiode draait de wind naar NW. Tijdens de ZW stroming is het warm, tijdens de NW- wordt het steeds kouder. Dit alles speelt zich meestal in 1½ tot 3 dagen af. Zolang doet ook meestal het lage drukgebied erover om van Nederland naar Noord-DDR te komen.)

Als de ganzen weg gaan ten tijde van het dalen van de luchtdruk, dus als het lage drukgebied nadert, dan maken ze het toenemen van de bewolking nog op de vertrekplaats mee. Snel daarna gaan ze er weg en ze vliegen door het lage drukgebied heen en komen in het wintergebied aan in het koude weertype met de buien. Omdat de ganzen het slechte weer tegemoet vliegen maken ze dit niet zolang mee als iemand die op dezelfde plaats blijft.

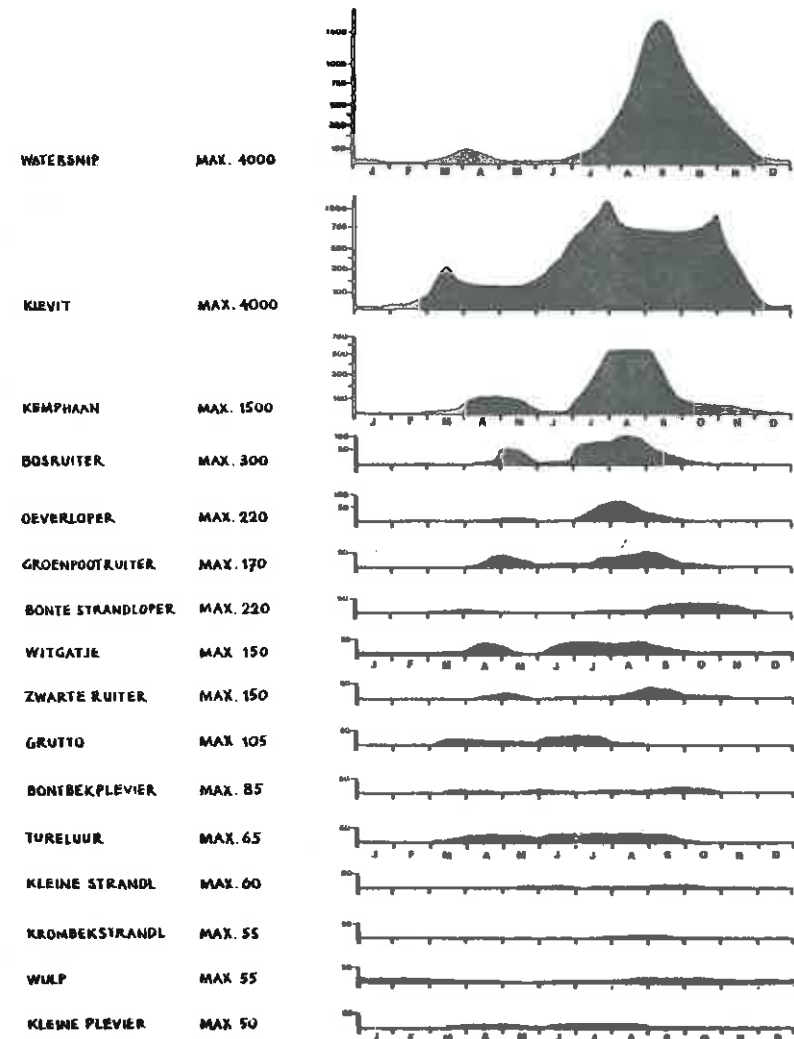
Het gebied dient als ruifplaats voor verschillende soorten eenden, duizenden wilde eenden, maar ook wintertalingen (max.1000 exx.), zomertalingen (max.800 exx.) en globeeenden. Van de steltlopers zijn er ruinde grutto's, Kieviten, witgatjes (max.150 exx.) en vooral kemphanen (max.1500 exx.) en watersnippen (max.4000 exx.).

Tenslotte vindt u hieronder een gemiddeld jaaroverzicht van een aantal in de Rieselfelder gewone steltlopersoorten.

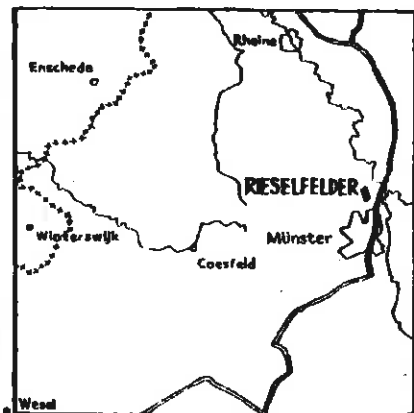
Bronnen: eigen waarnemingen

Harengerd e.a., Die Tundra ist mitten in Deutschland, Greven'73
Jorek, N., Das Wasservogelreservat Münster, Bund Natur- und
Umweltschutz 1976.

Pieter-Paul van Laake

Het einde van de Rieselfelder?

Bij Münster ligt het belangrijkste binnenlandse steltlopergebied van Noordwest Europa. De stad Münster gaat daar zo'n 250 ha industriegebied op vestigen. De protesten zijn hevig. Voor de kwaliteit van de overblijvende 250ha moet worden gevreesd.

De Rieselfelder (vloeiervelden) van Münster bestaan uit ongeveer 400 vakken van een ha groot die periodiek bedekt zijn met een laagje water, dat sinds de zestiger jaren nogal schoon is, omdat het water (voornamelijk huishoudelijk afvalwater-Münster heeft bijna geen industrie!) voorgereinigd wordt. Langs de randen van de percelen is soms enige begroeiing. Ik zag ook vakken die geheel begroeid waren.

Sinds de jaren zestig nam het bevolkingsaantal van Münster zo toe, dat de capaciteit van het gebied geheel benut moest worden; alle velden kwamen langdurig onder water te staan. Het gebied werd toen meteen ontdekt door de vogels. Als rust- en voedsel terrein voor trekkende steltlopers en als broed- en ruifplaats voor eenden heeft het zich snel en fantastisch ontwikkeld.

Het gebied is nog lang niet aan het maximum van zijn mogelijkheden. Een aangepast waterbeheer bijvoorbeeld zou het broedbestand van vele soorten doen toenemen en het broeden van andere soorten mogelijk maken.

Tot ongeveer 1972 werden minstens 221 soorten vogels in het gebied vastgesteld. Hiervan waren er 21 soorten onregelmatig of zelden, 71 soorten regelmatig aanwezig als broedvogel of als gast en 129 soorten die typisch zijn voor dit soort gebieden als broedvogel aanwezig.

Overzicht van het broedbestand van enkele soorten:

Broedbestand einiger Arten in den Rieselfeldern der Stadt Münster von 1969 - 1972

	1969	1970	1971	1972
Wilde eend	100	120	150	150
Zomertaling	8	8	15	30
Wintertaling	4	5	8	15
Slobeend	6	8	10	30
Waterhoen	400	350	300	350
Meerkoet	130	120	100	120
Waterral	25	20	20	30
Kievit	180	160	140	100
Kleine plevier	5	6	8	9
Watersnip	10	12	15	15
Grutto	-	1	2	4
Tureluur	4	6	8	10
Snor	1	7	3	1
Kleine karekiet	26	10	15	15
Basretzanger	120	140	150	150
Rietgors	150	180	180	200

Bij de conclusies (die in het volgende hoofdstuk staan) wordt er vanuit gegaan dat de tijd die de ganzen erover doen, plus de tijd die het lage drukgebied erover doet om zich te verplaatsen in de buurt van de 3 tot 4 dagen ligt en eventueel minder in het geval dat we met een snel lage drukgebied te maken hebben.

De snelheid waarmee lage drukgebieden zich verplaatsen is van veel factoren afhankelijk en het rijkt te ver om dat hier te behandelen.

VERGELIJKING MET DE TEMPERAATUUR

Voor 1978 zien we dat de ganzen hier aankomen bij een gemiddelde dagtemperatuur van +8 graden. Deze temperaturen werden voorafgegaan door een periode met lagere temperaturen zoals de -3 graden 2 dagen ervoor.

Voor 1979 zien we dat de eerste paar ganzen hier aankomen terwijl het +10 graden is. De volgende groep ganzen komt hier aan terwijl de temperatuur al wat gedaald is, namelijk tot +2 graden.

In 1980 is het enkele dagen voor de aankomst al vrij koud geweest doch konstant rond de +2 graden. Vlak na de aankomst zien we weer een daling van +3 graden naar -3 graden Celsius.

Je ziet dat op de temperatuur veel minder makkelijk een peil is te trekken. Toch trekken de ganzen volgens mij weg als het op de plaats van vertrek vrij koud is (dit is voordat de warmere ZW stroming inzety; zie ook terug). Voor 1978 is dat vrij duidelijk. Ze vertrekken als het bij hen vrij koud is en de temperatuur al misschien iets stijgt. Ze komen hier dan aan als het wat warmer is. Daarna zal de temperatuur weer dalen t.g.v. het hoge drukgebied.

1979 had een tamelijk warme decembermaand en zeker het begin. Vandaar hoogstwaarschijnlijk het 'druppelende' aankomen van ganzen in Nederland. In 1980 is het 5 dagen voor de aankomst -2½ graad, maar 3 dagen voor de aankomst blijft het +2 graden. Na de aankomst wordt het echter kouder (de koudere lucht achter het lage drukgebied). Ten tijde van het vertrek zal het op de plaats van vertrek niet echt koud geweest zijn aangezien daar het drukgebied nog niet was gepasseerd.

VERGELIJKING MET DE WIND

De windsinvloeden kan je alleen bepalen op de plaats van vertrek, of er in ieder geval vlak na. Het is dus erg moeilijk om met weerassituaties uit Nederland dit te gaan vergelijken. Wat uit de Ned. gegevens blijkt is in ieder geval dat de windrichting niet overeenkomt met de richting waaruit de ganzen komen. Wel is het zo dat in 1980 de windsnelheden lager lagen dan in 1979 en 1978. Het is ook bekend dat er meer trek is op dagen dat er weinig wind is. Dit schijnt zelfs belangrijker te zijn dan de windrichting. Misschien ook een reden waarom in 1980 de eerste ganzentrek massaler was dan in de voorafgaande jaren.

VERGELIJKING MET ZONNESCHIJN, BEWOLKING EN GLOBALE STRALING

Uit tabel 1 valt op te maken dat 1980 en '78 ten opzichte van '79 minder bevolking hadden op de trekdag. En '80 had daarbij nog meer zonnenschijn en globale straling. '80 had dus ten opzichte van '78 een helderdere trekdag en ten opzichte van '79 al helemaal mooi weer.

VERGELIJKING MET NEERSLAG

1978 had de minste neerslag rond de aankomstdatum, 1980 en vooral 1979 beduidend meer. Toch kwamen er in '78 duidelijk minder ganzen dan in '80. Misschien maakt het voor ganzen een verschil of de neerslag in vorm van sneeuw of regen valt, want in '80 was de neerslag in de vorm van sneeuw.

Wellicht is het zo dat regen dieper in het verenkleed dringt dan sneeuw en zo voor een grotere afkoeling zorgt.

VERGELIJKING MET DE RELATIEVE VOCHTIGHEID

De percentages die gegeven zijn voor de relatieve vochtigheid van de drie trekperiodes liggen erg weinig uiteen en het is daarom niet mogelijk om er een conclusie uit te trekken.

Wel moeten we ons het volgende bedenken: een lage relatieve vochtigheid geeft een groter waterverlies door grotere verdamping, maar een lager warmteverlies (zeer belangrijk als je op trek gaat) is tevens een indicatie dat er regen en een Z-wind op komst zijn.

Gekonkludeerd zou dus mogen worden dat een lage relatieve luchtvochtigheid het trekgedrag positief zal beïnvloeden.

KONKLUSIES

Uit de gegevens, hoe beperkt ook, meen ik te mogen conkluderen dat luchtdruk een van de belangrijkste invloeden op de ganzentrek heeft. Dit lijkt me ook best wel logisch als je bedenkt dat je met het meten van de druk al een beeld kunt krijgen van het weer dat op komst is. Vergelijk de barometer. Bij een dalende barometer hoort verslechtering van het weer. Niet verwonderlijk dus dat ganzen, die toch al op scherp staan om verder te gaan in begin december, bij sterke luchtdrukdaling op pad gaan.

Verder is een lage temperatuur op het moment van vertrek ook een stimulans, maar toch een minder belangrijke.

Uit deze gegevens valt misschien ook nog te conkluderen, voorzichtig, dat een geringe windsnelheid, helder weer en weinig neerslag of indien neerslag, dan in de vorm van sneeuw, gunstig is om op trek te gaan.

Daarnaast zal het ook wel zo zijn dat een lage relatieve vochtigheid en een wind vanuit de trekrichting, de trek positief beïnvloeden.

Geraadpleegd: Archief VWG-Nijmegen: Vogelwaarnemingen Rijk van Nijmegen december 1978, '79, '80.

Cikos: Vol.30, 1978 blz.224-272, Timing an amount of birdmigration in relation to weather, a review. W.J. Richardson.

Birds of the western palearctic blz.392-395 + 404-409.

Wild Geese.

werkundige bijdrage door Alphons van Winden.

Marcel Klaassen
Huygensweg 17, Nijmegen.
6527HK, tel.040-233765.

Soorten	2L	3L	4L	5L	6L	7L	8L	13L	14L	15L	16R	17R	18R	13L	14L	15L	16L	17L	18L
Boerenwalv	10	13		10	21	1	28	9	67		85	41	19	39	143	180	32	24	13
Hulswalv	24						57				15				5	5			42
Oeverwalv		2																1	
Graspieper	1	1		1	1		11				9	1						1	
Witte Kwikst			2	1	1		2	5	2		1			5	11	4	3	9	
Gele Kwikst	1	6																	
Winterkonin		1					1				1			2	2		2		1
Heggemus											1							4	1
Gr. Fijsster		3						1	2									1	1
Merel							3	3	2	6	3			2	4		14		3
Tapuit	1					2	1		1		3							1	1
R.B. Tapuit		3					1												
Paapje	1	1									4								2
Zw. Roodsta	2	1																	
Gekr. Roodst																			
Roodborst							2								1	1		5	
Kl. Karekiet																			1
Pitis								2							1	1			
Rijftjaf		3					1	1	1		1			3	1	1	5	1	3
Koolmees		3	2				8	9	2	3	1			116	53	13	13	5	7
Pimpelmees	1	1					2	9			1			4			4	1	1
Zwarte Mees		1																	
Matkop		2														2	1		1
Staartmaes																5			3
Boomkruiper																			1
Rietgors	1																		7
Groenling																			
Putter						3													
Kneu	113	1	7			10	25	10	12		21		3	2	12	25	17	3	
Vink									3										
Ringmus						14	15											8	10
Spreeuw		200	10		30	20	24	90	14	50	29	70	41	225	50	50	82	40	12
Zw. Kraal	50	40	6	7	3	9	27	50	29	42	65	45	61	107	67	38	173	98	47
Roek								24	70			12	77		40				50
Kauw	163	64				2	12	21	67	27	6	44	113	28	42	9	49	20	97
Ekster	8	17	5		5	5	20	21	38	22	19	6	7	20	28	15	12	25	1
Gaaf							3			2	2				1	1	3		

Door een fout in de coördinatie is in september het stuk 13, 14, 15R bij de Maas niet geteld, en is het stuk 13, 14, 15L door twee verschillende ploegen geteld, met een tijdsverschil van 1-2 uur. De verschillen in aantallen zijn mijns inziens vrij aanzienlijk, alhoewel dit uiteraard geen kwaliteits-oordeel van de telploegen inhoudt.

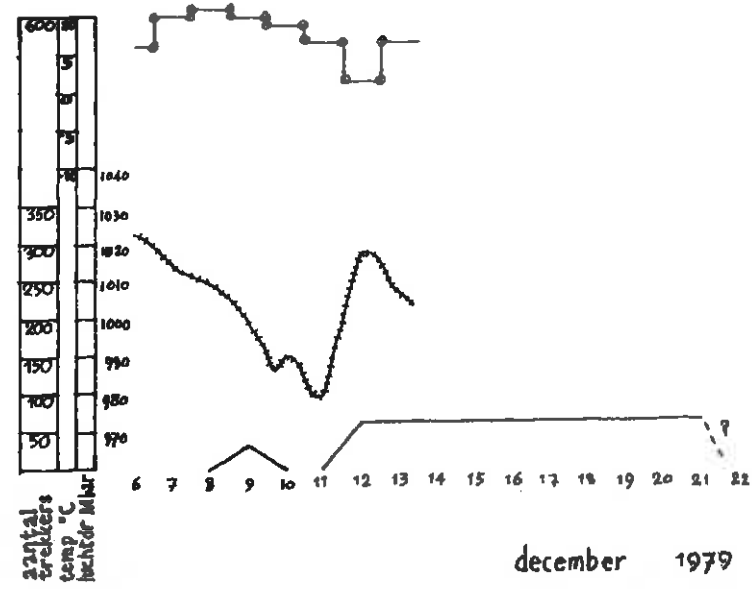
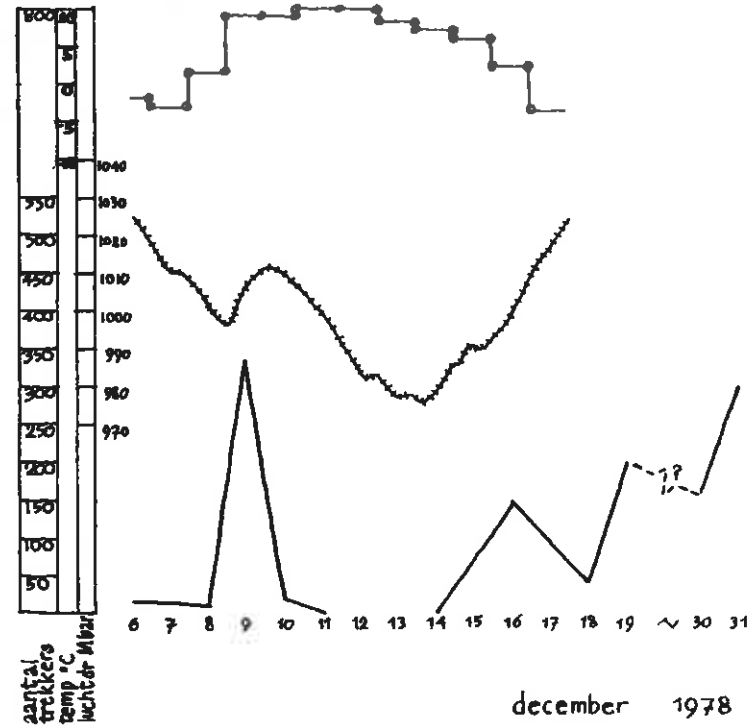
Opvallende waarnemingen: 2 Purperreigers, 1 Ooievaar, 1 Zomertaling, 1 Krakeend, 1 Canada Gans, 1 Havik, 1 Wespentel, 92 Teropvallen, 1 Gierzwalv, 3 Oeverzwaluwen, 1 Gekraagde Roodstaart, 1 Kleine Karekiet, 1 Kockoek, 4 Fitisen. Verdr het opvallend lage aantal roeken in Rak 14L, gezien de kolonie bij Boxmeer.

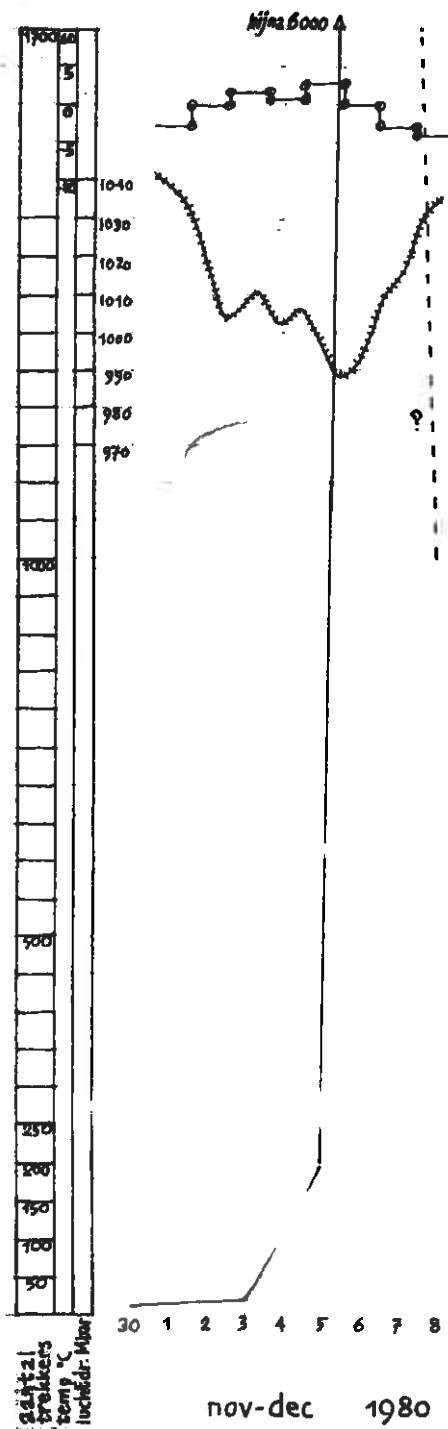
Er werd een redelijk aantal steltlopers gezien.

Opvallend is ook het hoge aantal koolmezen in 13, 14L.

Herman Meekes
de Steekse Aker 1225
6546 DD Nijmegen
tel: 080-783301

Soorten	2L	3L	4L	5L	6L	7L	8L	9L	10L	11L	12L	13L	14L	15L	16L	17L	18L		
Fuut	25	15	1	34	14		11			1	10	1				2	2		
Dodaars		2			1		1				1								
Aalscholver	2	1																	
Bl.Reiger	25	7	13	7	9	3	8		10	1	4	1	5	3	6	3	10	1	
Purperreige		1						1 juv											
Ooievaar	1																		
Wilde Eend	354	171		14	69		152		8	6	60	8	4	20	26	4	2	3	3
Wintertalin	126	51																	
Zomertaling		1																	
Krakeend	1																		
Slobeend	56	112																	
Kuifeend	14	3																	
Tafeleend	3	41								1	1								
Bergeend	5																		
Nijlgans	29																		
Grauwe Gans	46																		
Canada Gans		1																	
Knobbelzwa	13	22		4	13		9		2	1		4		1		3	1		
Buizerd	3	1					2		2	1				1	2		1	1	
Sperwer	2													1					
Havik															1				
Wespendief		1																	
Boomvalk		2					1												
Torenvalk	7	7				7	4	4	7	4	7	8	6	1	8	4	4	10	4
Fazant					2		2									3			
Patrijs												9					2	2	
Waterhoen		10		1	4		10		3	2		1		2	25		2	6	10
Meerkoet	315	282		99	401		134		91	36	141	61	2	20	80		29	33	28
Scholekster	5																		
Kievit	2398	804	7	167	430	63	100	60	1054	450	77	110	5	675	700				
Bontbekplev	1						31												
Kleine plev	1																		
Watersnip	5	40		3	1														
Wulp		30			1														
Witgatje		1																	
Bosruiter		1																	
Oeverloper	6	10				2													
Zwarte ruit	9	32				1													
Groenpootru	1	2			1	6													
Bonte stran	4																		
Kemphaan	16	4					1												
Gr.Mantelme	6	1																	
Zilvermeeuw	6	2					1												
Stormmeeuw	10	2			17		1			4	9	2	3	10		8	20		
Kokmeeuw	196	700	25	225	155	112	374	60	229	110	432	322	31	105	207	54	184	72	176
Holenduif	57	7				2		2		7	1	14		1		1	5		
Houtduif	50	76			6	3	3	75	31	26	22	5	6	105	210	16	23	53	14
Tortelduif	1																		
Turkse tort.	4						1	2		1	1	2	3	15				2	22
Koekoek		1																	
Steenull		1					3			3		1							
Gierzwaluw																			
G.B.Specht													1						

nov-dec 1980

RIVIERENTELLINGEN

De resultaten van de laatste tellingen van het seizoen 1980-1981 worden later gepubliceerd; hierna volgt het overzicht van de telling van september 1981, de eerste in dit nieuwe seizoen.

Allereerst echter een overzicht van de telplaatsen en telgebieden:

- Waal, Oostelijk van Nijmegen (2L, 3L)
centrale teller: Olof van Hoorn, Oov, 08893-1448
- Waal, Westelijk van Nijmegen (4L, 5L, 6L, 7L, 8L)
centrale teller: Jetty v.d. Pluym, Nijmegen, 080-444847
- Maas, Zuidelijk van Heumen (Mook) (13R, 14R, 15R)
centrale teller: M. Reynders, Gennep, 08851-1906
- Maas, Westelijk van Heumen (16R, 17R, 18R)
centrale teller: Herman Meekes, Nijmegen, 080-783301
- Maas, Zuidelijk van Katwijk (Cuyck) (13L, 14L, 15L)
centrale teller: Theo Wilbers, Gennep, 08851-3331
- Maas, Westelijk van Katwijk (Cuyck) (16L, 17L, 18L)
centrale teller: Henk de Vries, Cuyck, 08850-13614

Indien mensen op een bepaalde dag mee willen tellen met één van de ploegen, kunnen ze contact opnemen met de centrale teller van deze ploeg, of met ondergetekende.

De data van de volgende rivierentellingen zijn:

17 oktober, 14 november, 12 december, 16 januari, 11 februari,
13 maart, 17 april.

Totaalaantallen vogels geteld op 12 september 1981:

Waal, linkeroever (2, 3, 4, 5, 6, 7, 8L) : 10.414 exx
Maas, (13L, 14L, 15L, 16R, 17R, 18R) : 5.395 exx
Maas, linkeroever (13, 14, 15, 16, 17, 18L) : 7.464 exx

Totaal aantal soorten op deze telling: 90.

Herman Meekes, de Steekse Arker 1225, 6546 DD Nijmegen
080-783301

Jaar en maand van observatie												naamsoort(s): A Vink												bloednummer												ATLASPROJECT VOOR WINTER- EN TREKVOGELS											
1978												1979												1980												1981											
J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
001												001												001												001											
002												002												002												002											

DATA	NEERSLAG (M.M.)	SNEEUW DAG	REGEN (UREN)	WINDSNOER (M.M.)	RELATIEVE VOCHTIGHEID (%)	GLOBALE STRALING (kWh/m²)	ZONNESTRALING (UREN)	DE WOLKING (ACTIEVE OREN)	WINDRICHTING	PERIODE (M.A.)
1978										
7-12	0		0		70	350	7	2/8	0	5
8-12	4		3		80	100	0	7/8	ZO	6
9-12	0		0		90	250	1	5/8	ZW	6
10-12	0		0		95	100	0	7/8	Z	3
1979										
7-12	7		5		85	150	0	7/8	ZW	3
8-12	6		5		90	100	0	8/8	ZW	4
9-12	10		7		92	75	0	8/8	ZZ	5
10-12	2		2		80	250	3	5/8	ZW	6
1980										
4-12	6		6		90	250	2	6/8	NW	2
5-12	9		6		92	50	0	8/8		3
6-12	3		2		88	300	3	5/8	wiss.	4
7-12	6		3		100	300	4	4/8	wiss.	2

N.B. 0: van N naar Z via 0
wiss.: wisselende windrichtingen

TABEL I; HET WEFER GEDURENDE DE DRIE PERIODEN VAN STERKE GAUZENTREK

SCVON BERICHT

Het atlasproject voor winter- en trekvogels draait nu drie jaar. Als inleiding op een artikel in het volgende nummer vindt u nu van enkele blokken in ons werkgebied de stand, bijgewerkt tot en met oktober 1981.

De overzichten van de Ooijblokken zijn niet afgedrukt omdat die niet interessant zijn: ze zijn zwart. Het is verbazend dat een zo mooi blok als 46-11 (Hatertse Vennen) nog zo leeg is. En in juni en juli is er in 45-18 niets gezien. 45-18, dat is Wychen Zuid.

Schajk ligt voor een aantal leden van de werkgroep inderdaad niet vlakbij, maar een zó leeg blok na drie jaar is te zot. We hebben nog twee jaar.

